

ΔΕΝ ΠΕΙΡΑΖΕΙ *

ΥΠΟ

Δ. ΒΙΚΕΔΑ

Δ. Βικέλας.

Η ἀληθής πληγὴ τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ δὲν πειράζει, μοῦ ἔλεγε μίαν ἐσπέραν ὁ μακαρίτης Παλάσκας.

Ποσάκις κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Παρισίοις διαμονήν του, διήλθομεν ὥρας ὀλοκλήρους συνομιλοῦντες περὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος! Καὶ εἰς τί ἄλλο περιστρέφεται συνήθως ἡ ὄμιλία τῶν εἰς τὰ ξένα συναντωμένων Ἑλλήνων; Τὸν ἦκουα δὲ μετὰ νέας πάντοτε τέρψεως. Ἡ ἀγνότης τοῦ πατριωτισμοῦ, ἡ ὄρθοτης τῶν σκέψεων, ἡ μακρά του

πεῖρα τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, τὰ ἀνέκδοτα, διὰ τῶν ὅποιών ἐποίκιλλε τὴν ὄμιλίαν, ἡ χάρις τῆς ἐκφράσεως, μοῦ ἀπετέλουν τερπνοτάτην ἄμα καὶ διδαχτικὴν τὴν συνχναστροφὴν τοῦ ἀληθῶς χρηστοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου.

Δέν εἴμεθα πάντοτε καὶ κατὰ πάντα σύμφωνοι περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. "Ισως ἡ ἐκ μέρους μου ἀσυμφωνία ἐπήγαγε μᾶλλον ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ τῷ διδω ἀφορμὴν ὄμιλίας ἡ ἐκ πεποιθήσεως πάντοτε ἐναντίας. Ο Παλάσκας τὴν ἀπέδιδεν εἰς

* Σημ. Μετὰ χαρᾶς παρατίθεμεν τὴν ύπ' ὅψιν ἡθογραφικὴν εἰκόνα, ἐπίκαιρον πάντοτε διὰ τὴν ἡλετέραν κοινωνίαν, τοῦ τρυφεροῦ διηγηματογράφου κ. Δ. Βικέλα, εὐχερεστηθέντος; ν' ἀποστελῃ ἡμῖν ταύτην πρὸς καταχώρισιν, ἀνακεκαθηκμένην ἡδη ἐν πολλοῖς.

τὴν ὑπερβολὴν τῆς αἰσιοδοξίας, τὴν ὅποιαν μοὶ προσέτριθεν. Ἐγὼ δὲ, παῖς· ων, ἐξήγουν τὰς πρὸς τὸ ἀπαισιόδοξον τάσεις του διὰ τῆς διαφορᾶς τῆς ἡλικίας, καὶ ἔλεγα — ὅπερ ἄλλως τε ἀληθές — ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὅπου λευκαὶ τρίχες ἔκει καὶ μεμψιμοιρία, ὅσῳ δὲ λευκότεραι αἱ τρίχες τόσῳ μεγαλειτέρα ἡ μεμψιμοιρία.

Τοῦτο ἐφαρμόζεται ἀπανταχοῦ τῆς γῆς. Αἱ ἐντυπώσεις, τὰς ὅποιας ἐλάσσομεν ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς νεότητος, διατηροῦν ἴδιά-ζουσαν μέχρι τέλους χάριν ἐντὸς τῆς μνήμης τοῦ ἀνθρώπου. Ἔνιστε δὲ γηράσκοντες, ἀποδίδομεν εἰς τὰ πρὸς ἡμῶν ἀντικείμενα ἐλλείψεις, ἐνῷ μόνοι πταίσυσιν οἱ μεταβληθέντες ὁφθαλμοί μας. "Ισως ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουν πρόσθετοι ἀφορμαὶ δικαιούσαι καὶ ἄλλως τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ τὸ ἕστως μου τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι κατατάσσομαι ἥδη κ' ἐγὼ εἰς τὴν σειρὰν τῶν δικαιώματι ἡλικίας μεμψιμούντων.

"Οπωςδήποτε, ὁ Παλάσκας παρεδέχετο ἐν μέρει τὴν ἔνστασίν μου ταύτην. Παρεδέχετο καὶ τὴν ἴσχυν τῶν ἱστοριῶν λόγων διὰ τῶν ὅποιών ἐξηγῶν τὰ κακῶς ἔχοντα, παρ' ἡμῖν, ἀπεπειρώμην νὰ ἀναδείξω τὸ ἐφήμερον αὐτῶν καὶ νὰ μεταδώσω καὶ εἰς ἔκεινον τὰς περὶ βαθμιαίας διορθώσεώς των ἐλπίδας μου. "Ως πρὸς τοῦτο δὲν εὑρίσκα ἐκ μέρους του ἀντίστασιν ἢ δυσκολίαν. "Οχι! Ἡ πεποιθησίς του εἰς τὸ μέλλον ἥτο πλήρης καὶ ἀκράδαντος. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἐμπόδιζεν αὐτην ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ λέγῃ τὰς ἀσχημίας τοῦ παρόντος, τὰς ὅποιας κατὰ μέγιστον μέρος ἀπεδίδεν, ώς ἔλεγεν, εἰς τὸ δὲ γ πειράζει.

— Βλέπεις τὰ πράγματα ἐκ τοῦ πλησίον, ἔλεγα, καὶ διὰ τοῦτο μεγαλοποιεῖς τὸ κακόν. "Αν ἐξετάσῃς τῆς ὡραιοτέρας χειρὸς τὸ δέρμα διὰ τοῦ μικροσκοπίου, θὰ ἀνακαλύψῃς ἐπ' αὐτῆς ἀγδίας, τὰς ὅποιας ὁ ὄφθαλμὸς δὲν ὑποπτεύεται. Μή διὰ τοῦτο ἐλαττοῦται ἡ ὡραιότης τῆς χειρὸς, τὴν ὅποιαν θυμάζει ὁ γυμνὸς ὄφθαλμός σου; Διὰ νὰ κρίνης ἀσφαλῶς, βλέπε τὰ πράγματα ἐξ ἀποστάσεως, ἐξ ἀποστάσεως ἵκανης ὅπως συγκρίνης τὰ ἐν Ἑλλάδι μὲ τὰ ἄλλαχοῦ συμβαίνοντα. Διότι ἐπὶ τέλους, μὴ δὲν εἶναι ἀνθρώπινα τὰ καθ' ἡμᾶς; Καὶ ὁ ἀνθρωπὸς δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς περίπου πανταχοῦ καὶ πάντοτε;

— Ναι, ἀπεκρίνετο μειδῶν ὁ Παλάσκας, ἀλλ' ὁ "Ἑλλην

είναι ὁ κατ' ἔξοχὴν ἄνθρωπος, ὃστε τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματά του προσλαμβάνουσι τύπον δυνατώτερον ἢ ἀλλαχοῦ τῆς γῆς.

— Ναι, ἐπανελάμβανε σπουδαιότερον· ὁ ἄνθρωπος είναι ὁ αὐτὸς πανταχοῦ. Οἱ αὐτοὶ λόγοι προκαλοῦν καὶ τὴν μάρφωσιν τῶν κακιῶν καὶ τὴν διόρθωσίν των. Πανταχοῦ ὑπάρχει καὶ χρηστότης καὶ κακοήθεια. Βεβαίως δὲ, παρ' ἡμῖν ἡ ἀναλογία δόξα τῷ Θεῷ! Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἀλλαχοῦ ἡ διαφθορὰ στηλιτεύεται εὔκολώτερον ἢ παρ' ἡμῖν. Ἐν Ἑλλάδι τὴν προστατεύει τὸ αἰώνιον δὲν πειράζει. Δὲν πειράζει τοῦτο, δὲν πειράζει ἔκεινο! Ἡ ἀνοχὴ τοῦ "Ἑλληνος" εἶναι ἀπεριόριστος! Ἀνθρώπινον θὰ μοῦ εἴπης καὶ τοῦτο; Ἡ θὰ μοῦ φέρῃς· τοὺς ἱστορικούς σου καὶ πάλιν λόγους πρὸς ἔξήγησίν του;

— "Ισως, ὑπέλαβα, ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη ἀνοχὴ εἶναι ἡ φυσικὴ καὶ ἀναγκαία ἀντίδρασις τῆς ὑπερβολικῆς πρὸς τὸ ψέγειν τάσεως τοῦ "Ἑλληνος". Εἴμιθα τοσοῦτον φιλόψογοι, ἀνακαλύπτομεν μετὰ τοσαύτης εὔκολίας τὰ ἐπιλήψιμα καὶ ὅπου συγνάκις δὲν ὑπάρχουν, ὃστε συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ἔξουδετερώσωμεν καπως τὴν κακολογίαν καὶ νὰ παρηγορήσωμεν ἵσως ἔστοὺς διὰ τῆς παραβλέψεως, διὰ τῆς ἀνοχῆς, διὰ τοῦ δὲν πειράζει.

Ἡ παρένθεσίς μου αὕτη ἥτο ἀντίστασις πρὸς τὴν θεωρίαν μου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πανταχοῦ ὁ αὐτὸς, τὰ δὲ καθ' ἡμᾶς ἀπλῶς ἀνθρώπινα· διότι παρεδεχόμην ὅτι, ὡς πρὸς τὸ φιλόψογον τούλαχιστον, ἔξέχει ὁ "Ἑλλην". Ἄλλ' ὁ Παλάσκας δὲν ἐπωφελήθη τῆς εὔκαιρίας δύναμις μοῦ προσάψη τὸ ἀνακόλουθον τῶν παρατηρήσεών μου. Ἐγερθεὶς ἐπεριπάτει κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐντὸς τοῦ δωματίου, ψιθυρίζων κατ' ἄρχας μετὰ πικρᾶς εἰφωνείας: δὲν πειράζει, δὲν πειράζει! Ἐπειτά ἐσιώπησε καὶ ἐφαίνετο ἀναπολῶν παρελθόντα πράγματα.

'Εγώ δ' ἐσκεπτόμην κατ' ἐμαυτὸν ὅτι δύναται ἵσως καὶ ἀλλως νὰ ἔξηγγυθῇ ἡ ἐλληνικὴ ἀνοχή. Διὰ τοῦ ὑπερβάλλοντος καὶ ἀμβλυποιντος πατριωτισμοῦ. Ποσάκις ἤκουσα ὅτι πρέπει νὰ συγκαλύπτωμεν τὰς ἀσχημίας ἡμῶν διὰ νὰ μὴ τὰς ἵδωσι δηθεν οἱ ξένοι. Ωσεὶ ἐπερίμενον οἱ ξένοι νὰ τὰς ἀποκαλύψωμεν ἡμεῖς διὰ νὰ τὰς ἴδωσι! Λησμονοῦν οἱ οὔτω σκεπτόμενοι, ὅτι ἡ συγκάλυψις εἶναι μᾶλλον ἀξιόμεμπτος ἢ ἡ ἀσχημία αὐτή.

Ἐμφοροῦνται ἵσως τοῦ αἰσθήματος τοῦ διατυπουμένου ἐν τῷ γχλλικῷ ρητῷ, ὅτι πρέπει νὰ πλύνωμεν κατ' ίδίαν τὰ ἀπλυτά μας. 'Αλλ' ἡ παροιμία δὲν λέγει ὅτι πρέπει καὶ νὰ μένωσιν ἀπλυτα.

Αἱρηντος ὁ Παλάσκας διακόψας τὸν περίπατόν του ἐστάθη ἐνώπιόν μου.

— Ἡξεύρεις τί μου ἥλθεν εἰς τὸν νοῦν;

— Λέγε, ἀπεκρίθην.

— Πρὸ πολλῶν ἑτῶν, ὅτε τὸ Καφενεῖον τῆς Ὀραίας Ἐλάδος ἦτο εἰς τὴν ἀκμήν του καὶ ἔχρησίμευεν ώς γενικὸν τῶν Ἀθηναίων συνεντευκτήριον, ἐπλήρωνα θερινήν τινα ἐσπέραν τὸν καφέν μου καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ ἀνχωρήσω, ὅτε ἔμπροσθεν τοῦ καφενείου διῆλθεν ἄνθρωπος μεσόκοπος, ταξειδιώτης μόλις ἀφίχθεις κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἐφόρει κασκέτον πεπαλαιωμένον, τὸν ἡκολούθει δὲ Μελιταῖος ἀχθοφόρος βαστάζων τὰ ὀλίγα πράγματά του. Ἐπέσυρεν ὁ ἄνθρωπος τὴν προσοχήν μου διότι δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν πρὸ τοῦ καφενείου καθημένων ἡγέρθησαν μετὰ σπουδῆς ἀμα τὸν εἶδον διὰ νὰ τὸν χαιρετίσωσι: διὰ τοῦ φίλικωτέρου Καλῶς ὥρισες. Ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνος τὸν δρόμον του ἀναβαίνων τὴν ὁδὸν Αἰόλου, μὲ τὸν ἀχθοφόρον κατόπιν του. Ἐγὼ δὲ ἐγερθεὶς ἡκολούθουν εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν τὴν αὐτὴν ὁδὸν, χωρὶς νὰ βιάζωμαι, διότι ἦτο θερμὴ ἡ ἐσπέρα. Ἐν τούτοις οἱ πλεῖστοι τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένων ἐδεξιούντο τὸν προπορευόμενον ξένον· τινὲς τὸν ἡσπάζοντο, ἄλλοι ξεφιγγούν τὴν χειρά του. Ἡ ύποδεξίωσις ἦτο γενικὴ καὶ ἐγκάρδιος καὶ ἐμαρτύρει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦτο ἄγνωστος, οὐδὲ ὁ τυχών. Ἡ περιέργειά μου ἤρεθίσθη. Τίς εἶνε ἄρα γε; Πῶς νὰ μὴ τὸν γνωρίζω;

Ἐκεῖ βλέπω μακρόθεν τὸν.... Δέν σου λέγω τὸ ὄνομά του. Τὸν γνωρίζεις καὶ τὸν τιμᾶς, καθὼς κ' ἐγὼ τὸν ἐκτιμῶ ώς ἔνα τῶν χρηστοτέρων συμπολιτῶν μας, κατέχοντα θέσιν ὑψηλὴν καὶ ἀνεξήρτητον, καὶ ἀπολκύωντα τῆς γενικῆς ὑπολήψεως. "Αμα ἐπλησίασε καὶ ἀνεγνώρισε τὸν κασκετοφόρον μου ξένον, τὸν προϋπήντησε καὶ αὐτὸς μὲ ἐν ἐγκάρδιον Καλῶς ὥρισες, καὶ σταθεὶς τὸν ἡσπάσθη καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης παρειᾶς. Ἐστάθην καὶ ἐπερίμενα τὸν φίλον. Ἐπὶ τέλος θὰ ἴκανω ποιήσω τὴν κορυφωθεῖσαν ἥδη περιέργειάν μου.

— Δεν μου λέγεις, τὸν ἡρώτησα, ἀμα ἐπλησίασε, ποῖος εἶνε τοῦ λόγου του;

— Οὐφ, ἀδελφέ! ἐψιθύρισε μετὰ προφανοῦς ἀηδίας, φυσῶν διὰ τῶν χειλέων καὶ σείων βιαίως τὰ δάκτυλα τῆς δεξιᾶς του, ὥσει προσεπάθει νὰ ἀποπτύσῃ τὸν διοθέντα διπλοῦν ἀσπασμὸν καὶ γ' ἀποτινάξῃ τὸν ρύπον τῆς χειραψίας ἔκεινης.

'Ηπόρησα καὶ ἐπανέλαβα τὴν ἑρώτησίν μου. Μου εἶπε τὸ ὄνομα. Δὲν ἔγνωριζα τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ μου ἦτο γνωστὸν τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἐνθυμήθην ἀμέσως, διότι εἶχεν ἀντηγήσει πρὸ τινῶν ἑτῶν καθ' ὅλην τὴν Ἐλλάδα, ὅτε ἐδικάζετο ἐπὶ πλαστογραφίᾳ! 'Ητο δημόσιος ὑπάλληλος, κατεδικάσθη δὲ εἰς πολυετὴ δεσμά. 'Η ποινή του ἔληξεν καὶ ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς πολυετῆς δεσμά. 'Η αναγκαστικῆς εἰς τὸ φρούριον Παλαμηδίου διαμονῆς του. Καὶ ἀναγκαστικῆς εἰς τὸ φρούριον Παλαμηδίου διαμονῆς του. Καὶ ἴδου πῶς τὸν ὑπεδέχοντο οἱ ἀνεκτικοὶ συμπολίται του, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ ἀκέραιος ἀνώνυμος μου. Διότι εἶναι βαθεῖαι καὶ ρίζαι τοῦ δὲν πειράζει εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

— Τί ἀπέγεινεν ὁ πλαστογράφος; ἡρώτησα.

— 'Αγνοῶ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ κατέχῃ καὶ πάλιν θέσιν καλήν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ. Τοῦ παρελθόντου δὲν εἴ-θενται σύστασις δι' αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν πειράζει! 'Εὰν τὸν ὑπο-στηρίζῃ ὁ βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας του, πῶς ὁ ὑπουργὸς νὰ τῷ ἀρνηθῇ τὸν διορισμόν του; 'Ἐπι τίνι λόγῳ; Διότι κατεδικάσθη ἐπὶ πλαστογραφίᾳ; 'Αλλὰ παρῆλθον τόσα ἔτη ἔκτοτε. Δὲν πειράζει! 'Εὰν ὁ ὑπουργὸς αὐτὸς δὲν λέγῃ τὸ δὲν πει-ράζει, τὸ ἐπαναλαμβάνουν κατὰ κόρον οἱ περὶ αὐτόν. Δὲν πειράζει, ἀδελφέ. Δὲν πειράζει!

'Αναμφισβόλως ἔξηγοιούθησε λέγων μετά τινα σιωπὴν, γί-κοινωνία ἀναγνωρίζει καὶ τιμᾶ τὸν χρηστὸν, διακρίνει δὲ κάλ-λιστα τὸν ἄξιον ἀπὸ τοῦ μὴ ἄξιου ὑπολήψεως. 'Αλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Πρέπει ἡ διάκρισις αὕτη νὰ μή ἔκφράζηται ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ ἐν παραβύστῳ, ἀλλὰ ν' ἀντηγῇ θαρραλέως ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἐπικυρουμένη ἀναρανδὸν καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης, πρὸ πάντων τῆς κοινῆς γνώμης. Πρέ-πει ἡ κακοήθεια ὅπου καὶ ἀν ὑπάρχῃ νὰ στηλιτεύηται ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ νὰ τιμωρήσῃται ὑπὸ τοῦ νόμου. Πρέπει νὰ ἔκλειψῃ τὸ δὲν πειράζει! "Οταν αἱ ἀπαίσιοι αὗται λέξεις παύσωσι νὰ ἀντηγῶσιν αἰώνιως εἰς τὰ ἐλληνικὰ ὕτα, ὅταν

παύση ἐπικρατοῦσα ἡ ἀνοχὴ καὶ ἡ ἀτιμωρησία, τότε δύνασαι, σὺ ὁ αἰσιόδοξος, νὰ πιστεύσῃς ὅτι ἥγγισεν ἀληθῶς ἡ διόρθωσις τῶν κακῶν ἔχόντων.

— 'Αλλ' ἵσως, ὑπέλαβα μετά τινος δειλίας, ἵσως τὸ κακὸν ἡλαττώθη ἥδη ἀπὸ τῆς θριαμβευτικῆς ἐν 'Αθήναις εἰσόδου τοῦ πλαστογράφου ἐκείνου. "Ισως ὁ ἀνώνυμος φίλος σου δὲν θὰ τὸν ἡσπάζετο σήμερον ἐπιστρέφοντα ἐκ τοῦ Παλαμηδίου.

— Εἴθε, ἀπήγνησεν ὁ Παλάσκας. Καὶ ἡλλάξαμεν ὄμιλίαν.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ NAYTOY

(Barcarole)

Εἶνε νύκτα· ψηλὰ τ' ἀσημένιο φεγγάρι
ἀσημόνει τὸ κῦμα στήν ἄμμο σὰν σπά,
ναύτης ὡμορφος λάμποντας ψάλλει μὲν χάρι,
καὶ τὸν πόνον του λέγει σ' αὐτῇ π' ἀγαπᾷ . . . ,

•••

— Τούρανοῦ δίχως σύγνεφα εἶδα τὸ δῶμα
σὰν ἔσε νὰ μοῦ ρίπτης ματιές γελαστές,
Ξάφνου ὅλο φουρτούνιασε, ἀλλάξε χρῶμα,
μὰ δὲν σκιάζου, ποτὲ τὸ δελφίνι βροντές . . .

•••

Σὰν ἔσένα γλυκά μοῦ γελοῦσε τὸ κῦμα,
κ' ἡ βαρκούλά μου εἶδα νὰ φεύγῃ τρελλή,
Ξάφνου τ' ἀπιστο, μαύρο μοῦ ἀνοίξε μνῆμα,
μὰ φτερούγιασα τοῦτο σὰν νᾶμουν πουλί . . .

•••

Στῆς ἀγάπης μονάχα φοδοῦμαι τὸ κῦμα,
σὰν δειλός, ὅπου βλέπει φουρτούνα πολλή,
ἄν αὐτὸ μὲ προδώσῃ μ' ἀνοίγῃ τὸ μνῆμα,
ἄχ, ἐδῶ δὲν φτερόνει θαλάσσης πουλί . . .

A. Δ. ΝΙΚΟΛΑΡΑΣ.

